

УКРАЇНА-2012: ПРОБЛЕМА ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ТА ГЕОПОЛІТИЧНОГО ВИБОРУ

Протягом усього періоду незалежності Україна страждає від синдрому «розколотої нації», залишаючись по суті лімітрофом Європи. Автор висуває концепцію європейської Русі-України як фундамент для консолідації української політичної нації, конструктивного поєднання євроінтеграційного вектора зі стратегічним партнерством на пострадянсько-євразійському просторі.

Ключові слова: лімітроф, модернізація, європейська інтеграція, Русь-Україна, ЄвразЕС, ШОС

За нинішніх реалій шлях України до європейської мети – це передусім «шлях внутрішньої трансформації за європейськими критеріями» [1]. Але сам процес справжньої внутрішньої трансформації слід розпочинати, на наш погляд, із формування в країні справжньої політичної нації, сконсолідованої навколо справжніх, а не уявлених чи штучно сконструйованих «у минуле», історичних традицій та національно-духовних цінностей. Без цього було б неможливе ані японське, ані китайське, ані південнокорейське, ані німецьке, ані фінське, ані ірландське модернізаційне диво.

Між тим протягом усього періоду незалежності Україна страждає від синдрому «розколотої нації». Спостерігається перманентний розкол політикуму та громадянського суспільства, немає консенсусу щодо цивілізаційної, етнокультурної та національно-духовної ідентичності Української держави.

Сьогодні доводиться констатувати, що за двадцятиріччя незалежності Україна не впоралася зі стратегічним завданням європейської, регіональної та

**ПІЛЯЄВ І.С.,
доктор політичних наук,
Міжрегіональна академія
управління персоналом**

субрегіональної інтеграції: успіхи на цих напрямках мали в основному інституційно-процедурний характер (Рамкова угода про партнерство і співробітництво з ЄС, членство в Раді Європи, Центральноєвропейській ініціативі, ОЧЕС, СОТ тощо) і практично не позначилися на конкурентних позиціях національної економіки. Більше того, перманентне геополітичне «розпуття», на якому перебувала Україна через відсутність національно-державного консенсусу та відповідної послідовної ідеології інтеграції до європейської та світової спільнот, призвело до наростаючого відставання не лише від передових і найбільш динамічних держав світу, а й від орієнтованих на європейські цінності держав-сусідів.

Яскравим критерієм модернізації країни є показник її умовного внеску в розвиток усіх галузей світової науки та технологій. За цим показником, розрахованим нами за даними проекту SCImago (Університет Гранади, Іспанія) відповідно до найбільшої у світі реферативної бази даних SCOPUS (ведеться з 1996 р.), Україна за 15 років – з 1996 р. по 2010 р. – майже на порядок збільшила своє відставання від Китаю (з 5,1 до 47,9 раза), в 4,6 раза – від Туреччини (з 1 до 4,6 раза), в 4,3 раза – від Бразилії (з 1,6 до 6,8 раза), в 2,8 раза – від Індії (з 3,8 до 10,8 раза), майже вдвічі – від Польщі (з 2,1 до 4,0 раза). Водночас приголомшувальний відрив від світового та європейського економічного й науково-технічного лідерів – США і Німеччини – далі збільшився: відповідно з 60 до 75 разів та з 13 до майже 20 разів. Навіть Російській Федерації, що також перебуває у зтяжній структурній кризі, Україна поступається за показником умовного внеску в світову науку на душу населення в 1,8 раза, при тому що загальний показник відставання від РФ за вказаний період майже не змінився: з 5,7 до 5,4 раза (основним фактором «прогресу» тут стало випереджаюче скорочення населення України) [22].

Сьогодні в Україні те, що робиться на світовому чи принаймні на європейському рівні, – це переважно залишки «радянсько-імперської» спадщини. Практично все, що виникло в Україні за останнє двадцятиріччя, поки що має яскраво виражений лімітрофний, проміжний характер.

Слід відзначити, що термін «лімітрофні держави» активно використовувався в європейській геополітиці міжвоєнного періоду. Російський філософ історії і політолог В. Л. Цимбурський осучаснив дане визначення, прив'язавши його до сформульованого ним поняття «міжцивілізаційного поясу», де виникають геополітично нестабільні прикордонні зони, «території-протоки» між

«цивілізаційними платформами» з порушеною спадкоємністю традицій, безладними системами господарювання і формами самоідентифікації населення [2; 3]. Цим раніше відомий термін був знову активізований у лексиконі сучасної політології – тепер уже стосовно нових держав, що продекларували свій суверенітет у період розпаду СРСР.

В українській політології термін «лімітроф» стосовно України ввів відомий український філософ, політолог і соціолог, член-кореспондент НАН України М.І. Михальченко, який визначає ним особливий, прикордонний стан України, вигідний країнам Заходу і Росії, оскільки дозволяє їм уникнути безпосереднього військового контакту на кордоні [4; 5].

Ось характерні риси держави-лімітрофа, цілком властиві сучасній Україні:

1. Лімітроф не є самостійним суб'єктом геополітики, виступаючи об'єктом у геополітичній грі великих держав та інших акторів міжнародних відносин.

2. Внутрішня політика лімітрофа визначається його роллю в протистоянні геополітичних центрів сили і підпорядкована логіці такого протистояння.

3. Національно-державна зовнішньополітична ідентичність лімітрофа визначається його перебуванням на «санітарному кордоні», у прикордонній «сірій зоні» тощо, а тому формальне визнання суверенітету та державної самостійності супроводжується дефіцитом реального визнання лімітрофа («тонке» визнання замість «щільного» визнання), як, наприклад, фактичне невизнання і Заходом, і Росією права України на членство в НАТО.

Для лімітрофів «санітарного кордону» двадцятих-тридцятих років ХХ ст. була характерна потужна етнічна мобілізація титульної нації, що виявилася в чітко заявленій і твердо обстоюваній національно-державній та етнополітичній ідентичності (Польща, Фінляндія, прибалтійські держави). Для нинішніх лімітрофів (Україна, Молдова, з істотними застереженнями Білорусь) характерні конфліктуючі етнополітичні та культурно-цивілізаційні ідентичності. Для України та Молдови це виявляється в різких коливаннях курсу внутрішньої (у тому числі культурно-гуманітарної) і зовнішньої політики: від квазіпроросійського, що спирається на пострадянську ментальність, до формально ультраєвропейського (насправді ж дуже далекого від європейських стандартів демократичності, верховенства права, етнонаціональної толерантності тощо).

Таким чином, Україна протягом двадцятиріччя

незалежності залишається «мятниковою» лімітрофною державою, «прикордонним швом-протокою» [2; 3] між цивілізаційними платформами Євросоюзу та Росії.

Для лімітрофності характерний пріоритет інституційних цілей над реальними національно-державними завданнями, як-то: домогтися «входження до СОТ», «членства в НАТО», «асоційованого членства в ЄС», etc. замість того щоб висувати пріоритети структурних реформ, міжнародної конкурентоспроможності, стабільності і процвітання, підбираючи під них відповідні інституційні рамки та інструменти. Як відзначає відомий вітчизняний політолог проф. Г.Почепцов: «Матеріальне виробництво в лімітрофах відсувається на задній план ... прорівнянні з іміджевими, культурними, споживачькими завданнями» [6; 9].

Лімітрофність вигідна частині української політичної еліти: вона обмежує відповідальність за вироблення повнокровної національно-державної ідеології, обмежуючи завдання національно-державної ідентичності простою, висунутою ще Л.Кучмою дихотомією «Україна – не Росія» [7].

В Україні домінує сприйняття Росії «значущого Іншого», забезпечення відмінності від якого лежить в основі міжнародної суб'єктності та зовнішньополітичної ідентичності України. З огляду на це будь-який інший зовнішньополітичний вектор сприймається в Україні в першу чергу як можливість урівноваження впливу з боку Росії, а вже потім наповнюється конкретним змістом двостороннього співробітництва [8; 11]. За цією логікою, незважаючи на глобальні ознаки хантінгтонського «зіткнення цивілізацій», зокрема краху політики мультикультуралізму в Європі, Москва «була й досі є нашим найголовнішим викликом у всьому: історії, культурі, політиці, моралі» [9]. Характерно, що Європа подібним чином усвідомлювала себе через сприйняття Сходу (у тому числі «Східної Європи») як «Іншого» ще в епоху Просвітництва [10; 11].

Незважаючи на зовнішні ознаки модернізації, в Україні відсутня така вкрай важлива ознака сталого розвитку, як підтримання та відтворення споконвічних культурних цінностей і традицій, що визначають самостійне місце, особливе «слово» країни й народу в геокультурі [12; 4], мегарегіональній та світовій цивілізації.

Слід відзначити, що найуспішнішими з сучасних європейських унітарних держав є саме ті, де межі політичної нації найбільшою мірою збігаються з титульною етнічною нацією (країни Північної Європи, Ірландія, Мальта, Нідерланди, Франція, Польща, Словенія, Угорщина, Чехія тощо). Навпаки,

унітарні країни зі значними національними меншинами часто стикаються з серйозними викликами та загрозами безпеці й соціально-економічному розвитку (Болгарія, Румунія, Грузія, Латвія, Естонія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Хорватія та ін.).

У цьому контексті головна помилка національно-державної ідеології й національно-культурної політики останнього двадцятиріччя полягала в запереченні або ігноруванні руського коріння і руської культурної спадщини України, як спадкоємиці європейських цінностей і традицій Київської, Галицько-Волинської та Литовської Русі. Таким чином, переважною більшістю вітчизняного науково-експертного товариства та політикуму й досі практично ігнорується найглибший, найміцніший й найширший фундамент для консолідації української нації, Українського народу та громадянського суспільства, здатний об'єднати навколо культурно-цивілізаційної спадщини, етнокультурної ідентичності та переважно європейських цінностей Русі понад 95% громадян нашої держави, а значить, на демократичних засадах перетворити Україну на одну з найбільш згуртованих унітарних націй-держав Європи.

Між тим справжнім історичним ядром Русі виступає Київська земля. Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Пилип Орлик, Григорій Сковорода, Микола Гоголь, Тарас Шевченко ніколи ані себе, ані своїх земляків не називали «українцями», пов'язуючи свою ідентичність у широкому сенсі з Руссю, у вузькому – з Наддніпрянською Україною-Малоросією (Малою Руссю). Таким чином, належність до руського кореня була для них визначальною.

При цьому важливо відзначити, що руська (західноруська) мова завжди без будь-яких перерв використовувалася на історичних землях України, яка за свою історію кілька разів змінювала назви: Київська Русь – Велике Князівство Руське – Мала Русь (Малоросія) – Україна. Крім того, в історичній науці вона іменувалася ще й Південно-Західною Руссю. На цій підставі нескладно усвідомити, що вона була руською державою, якою її сприймали Польща і Литва, а Україною – навіть в неофіційному найменуванні – вона стала пізніше.

Видатні українські вчені М.І.Костомаров, М.С.Грушевський, В.В.Хвойка, А.Є.Кримський, відомі російські дослідники К.Д.Кавелін, М.М.Покровський, П.Б.Струве та багато інших визнавали пряме історичне наступництво України від Київської Русі. Введений М.С.Грушевським у науковий обіг термін «Україна-Русь» мав підкреслити історичну, етнокультурну, ціннісно-світоглядну спад-

коємність новітньої України від Давньої Русі, нерозривність єдиного історичного процесу на території Наддніпрянської та Західної України через Київську, Галицько-Волинську та Литовську Русь, Запорізьку Січ й Гетьманщину до сьогодення.

Характерно, що вирішальним фактором у відмові від руського імені стала Перша світова війна, що радикалізувала ідеологічне протистояння «українофілів» і «русофілів». У результаті в липні 1915 р. австрійський уряд за підтримки парламентаріїв – «українофілів» імперативним порядком замінив у своїх нормативних актах назву «русини» («рутени») на «українці» [13; 173].

Слід зазначити, що незважаючи на важкі втрати, що їх зазнав галицько-руський рух під час Першої світової війни, в 30-х роках ще більше мільйона галичан вважали себе русинами, руськими, частиною Русі в старому, традиційному значенні цього поняття [14; 71]. Навіть засновник і перший керівник ОУН Є. Коновалець, як свідчив у своєму щоденнику його соратник Є. Бачина-Бачинський, вважав, «що треба залишитися при подвійній назві Русь–Україна, не відмежовуватися від історичної назви нашого народу русинів-українців» [15; 708].

І сьогодні, як відомо, канонічна Українська Православна Церква вважає себе частиною Руської Православної церкви, очолюваної Патріархом Московським і всієї Русі, а предстоятель не визнаної православною світом УПЦ-КП носить титул «Патріарх Київський і всієї Руси-України».

Однак, із ядра Русі, її метрополії, стрижня, який був таким протягом 9–13 ст. і, з певними застереженнями, залишався протягом 14–18 ст., Україна на рубежі 20–21 ст. перетворюється не лише на «лімітрофа Європи» [4; 5] в геополітичному вимірі, а й на «Лімітрофну Русь» у вимірі культурно-цивілізаційному, цивілізаційної традиції.

При цьому важливо зрозуміти, що традиція Русі й руської культури в Україні – самодостатня й не має безпосереднього відношення до сучасної Росії.

У зазначеному контексті глибоко помилковою є значно поширена серед українського політикуму та експертного товариства думка про те, що спадщиною Русі нібито «заволоділа» Російська Федерація. Насправді, *русских* (в значенні «похідний від Русь», «руський») національно-державних утворень в Російській Федерації немає і ніколи не було. У чинній Конституції Російської Федерації, у Федеративному договорі від 31.03.1992 р., у федеральному законі «Про державну політику Російської Федерації стосовно співвітчизників за кордоном» від 24.05.1999 р. (з поправками від

09.07.2010 р.) немає жодної згадки про *русских, русский народ, русскую* національність і т.п. Поняття «*русский народ*» взагалі не закріплено в російському законодавстві. Тим більше немає згадки про Русь. Як заявив недавно керівник заснованого указом президента РФ фонду «*Русский мир*» Вячеслав Ніконов, «слово «*русский*» поза межами Росії працює набагато краще, ніж усередині країни» [16].

Треба подолати ще один антиісторичний штамп, притаманний вітчизняному політичному та політологічному дискурсу: посилення на угро-фінське та тюркське коріння колишньої Московської державності як аргумент у дискурсі щодо модернізаційної чи антимодернізаційної природи вітчизняного геополітичного вибору. Адже переважно угро-фінська Фінляндія є сьогодні взірцем успішної, сповненої історичного оптимізму нації-держави добробуту з розвинутою економікою знань [17], а провідна країна тюркомовного світу Туреччина демонструє вражаючу динаміку соціально-економічної модернізації та є офіційним кандидатом у члени ЄС. Зокрема, ніякої «угро-фінської відрубності від тодішнього європейського простору» [18] за часів Московського царства не було, адже Фінляндія перебувала тоді під владою Швеції, угро-фінське населення Лівонії та Естляндії – Лівонського ордена, Речі Посполитої та Швеції, не кажучи вже про Угорщину, що перебувала в самому центрі політичної Європи.

Поседнання етногенетичного та територіально-державного підходів видається нам цілком плідним й надзвичайно перспективним для формування національно-державницької ідеології, розроблення й реалізації системи практичних заходів з метою поступового цілеспрямованого формування в Україні свідомої політичної нації з європейською ідентичністю.

Лише повернувшись до свого споконвічного русько-європейського кореня, консолідувавши національну свідомість навколо найдавніших духовно-культурних цінностей й мобілізувавши пасіонарно-інноваційний потенціал молодшої української мови та української культури, Україна може вирватися з «сірої зони» лімітрофності, відновити «континуїтет» своєї національної історії.

Саме об'єднання навколо стрижня Русі, Русі європейської, що спирається на традиційні духовно-культурні орієнтири Європи, спроможне консолідувати в єдину титульну націю русів-українців понад 95% населення нашої держави, об'єднати на основі пасіонарної національної ідеї всі регіони та верстви населення, основні політичні

сили, представників громадянського суспільства та віруючих усіх традиційних конфесій України: від Карпат до Донбасу, від Київщини до Криму. Таким чином, справжніми критеріями етнікосу-ядра України виступає стала багатовічна сукупність спільних рис, ментально-культурних особливостей та ідентичностей, виражена етнонімами Русь та Русь-Україна.

Характерно, що найбільш успішними націями-державами сучасної Європи, що здійснили у другій половині ХХ сторіччя справжнє модернізаційне диво та зберегли дуже високий рівень етнічної свідомості та національної єдності, виступають Ірландія і Фінляндія, які, поряд з титульною мовою, закріпили державний статус і за мовою колишньої метрополії (відповідно англійською та шведською). Це дозволило їм не лише зберегти, а й зміцнити конкурентоспроможність свого науково-культурного потенціалу на рівні передових держав світу.

Варто прислухатися до думки видатного сучасного українського філософа Ю.В.Павленка про те, що традиція і культура Русі, включаючи письмову киево-руську спадщину, виступають для України формою цивілізаційної ідентичності, а українська мова і культура – вираженням етнонаціональної ідентичності [19; 478].

Фактично єдиною відмінністю «росіян» України від українців в умовах посттоталітарного інформаційного суспільства є те, що вони розмовляють на мові, що є чи не найближчою до української зі всіх існуючих мов. Ця мова є не чим іншим, як обробленою для потреб колишньої царської та радянської багатовікової імперії, але народженою Руссю-Україною, розвинутою в стінах Києво-Печерської Лаври та Києво-Могилянської академії руською мовою.

Треба усвідомити, що «етнічний росіянин» України, який відкидає імперію, обираючи Європу і свободу, – це не представник «національної меншини», а представник одного з субетносів титульної нації Русі-України – русів-українців.

За своїми основними соціопараметрами Україна розвивається як плюралістичне, європейськи орієнтоване суспільство, переважна частина її населення ідентифікує своє походження від Київської, Галицько-Волинської і Литовської Русі – європейських держав з міцними традиціями самоврядування, поваги прав і гідності особистості, приватної власності, багатокультурним та багатоконфесійним середовищем проживання. Ординська традиція управління ніколи не була для України органічною. У цьому плані Русь-Україна Запорозької Січі, Гетьманщини, Києво-Могилян-

ської академії, Кирило-Мефодіївського братства традиційно виступала лібертаріанською альтернативою євразійсько-ординській, авторитарно-деспотичній формі державного багатонаціонального об'єднання навколо Московської Русі. У пострадянську епоху ці принципові відмінності знову стали очевидними.

Україна має багатообіцяючий потенціал для формування власної цивілізаційно-культурної моделі розвитку, що спирається як на традиції східнохристиянської, загальноруської та центральноєвропейської культурної спадщини, пасіонарно-інноваційний потенціал нової української мови та культури, так і на глибинну спадщину праматеринської дохристиянської культури українських земель, що сягає корінням у VI–V тисячоліття до н.е. і заклала архетип українського міфу, орнаменту і народного побуту, одним із найяскравіших проявів якої є Трипільська культура.

Отже, Русь має стати сакральним знаком ідентичності української нації, її прадавня історія, культура, вірування, традиції – стрижнем об'єднання Українського народу.

У цьому контексті необхідний перегляд концептуальних підходів щодо проблеми двомовності і бікультурності України: саме законодавче закріплення за російською (а за походженням – руською) мовою в Україні реально існуючого загальнонаціонального статусу (офіційного або державного) здатне обірвати останній канат, що заякорює Україну в цивілізаційно-культурній орбіті Російської Федерації. Україна в цьому випадку може постати повномасштабною, комплементарною, самодостатньою європейською альтернативою Московській державі, як це вже було за часів Литовської Русі. Більше того, Русь-Україна як потенційний член Європейського Союзу, саме як реальна європейська альтернатива здатна стати потужним притягальним прикладом для мільйонів етнічних росіян і представників інших корінних народів у самій Росії.

Концепія Русі-України відтворює багатовіковий національний код Українського народу, повертає органічний зв'язок, наступництво епох, робить наш народ не лише політичною, а й справді історичною нацією. Ідея, культура, ідеали та цінності європейської Русі-України здатні створити по суті потужну *Soft Power* на просторі Східної Європи, спроможну масово завойовувати серця і думки патріотів як усередині України, так і створити мільйони ідейних друзів і симпатиків нашої держави як у Європі, так і на всьому пострадянському просторі.

Русь-Україна має посилити позиції Європей-

ської цивілізації, стати справжнім бастионом Європи в бурхливому морі глобалізаційних процесів.

Проте за відсутності консолідуючої національної ідеї Україна досі залишається фактично в «сірій зоні»: поза інституційним форматом реальної економічної інтеграції на пострадянському просторі й без відчутного прогресу в напрямі європейської економічної інтеграції.

Між тим на східному напрямі, в Центральназійському регіоні, в інституційних рамках ЄврАзЕС і Шанхайської організації співробітництва (ШОС) за останні сім років уже відбулися і в даний час відбуваються події і явища, здатні істотно вплинути на регіональний та глобальний розклад сил, на економічну та енергетичну безпеку нашої держави, її конкурентні позиції на регіональних і світових ринках.

Загострення у 2005–2009 рр. політико-ідеологічних розбіжностей серед держав-учасників у баченні ролі та функцій СНД на пострадянському просторі привело до фактичного переформатування процесів економічної інтеграції, зокрема, багатостороннього енергетичного співробітництва за участю Росії, з інституційних рамок СНД до ЄврАзЕС. У 2011 р. в рамках ЄврАзЕС створений реально функціонуючий Митний союз Росії, Білорусі і Казахстану (МС). Використання його транзитного потенціалу здатне в перспективі скоротити терміни перевезення вантажів з Китаю до Європи приблизно в 4 рази [20].

Варто відзначити, що в жовтні 2011 року комісія МС привела всі норми Митного союзу у відповідність до норм СОТ. Крім того, було вирішено, що в разі вступу до СОТ, норми цієї організації матимуть перевагу над нормами МС [21].

Особливої уваги з боку українських відомств заслуговують також документи про формування в рамках ЄврАзЕС спільного ринку нафти і газу, спільної розробки паливно-енергетичного балансу, організації та функціонування ринку зерна держав-членів ЄврАзЕС, оскільки реалізація задекларованих у них цілей може безпосередньо вплинути на стратегічні інтереси України.

Певний шанс на зміцнення конкурентоспроможності та позицій України на євразійському ринку дає Договір про вільну торгівлю держав-учасниць СНД від 18 жовтня 2011 р., розроблений на основі норм СОТ і покликаний замінити нині діючі між країнами Співдружності двосторонні та багатосторонні угоди про вільну торгівлю.

При цьому слід усвідомлювати, що сама Євразійська ідея охоплює набагато ширший геополітичний, геоekonomічний та культурно-цивілізаційний

простір, ніж пострадянський чи євразесівський.

Сьогодні сукупна територія країн ШОС становить 60% території Євразії. Економічний потенціал ШОС включає найпотужнішу після США китайську економіку. Тут створюється, по суті, новий світовий центр сили, в якому беруть участь найбільші виробники і споживачі вуглеводневих ресурсів, включаючи (членів або спостерігачів) чотири ядерні держави (Росію, Китай, Індію і Пакистан). Отже, дуже важливо уважно стежити за процесами в рамках цієї організації, особливо за тим, як будуть розвиватися проект «Енергетичного клубу ШОС» і нова структура безпеки в Євразії.

У цьому зв'язку доцільною бачиться подання Україною заявки на отримання статусу спостерігача в ШОС, який допоміг би залучити українських чиновників та експертів до розробки і спільного обговорення стратегічних документів організації, насамперед у галузі енергетичної політики.

У контексті сучасної реструктуризації глобального простору науково-експертному співтовариству України час відмовитися від такої, що вже набила оском, антагоністичної дихотомії геополітичного та культурно-цивілізаційного вибору «Європа – Азія». Очевидно, конфуціанські принципи спільного розвитку, глибинних змін, гармонійного світу, спільної відповідальності, активної участі тощо за двадцятиріччя бурхливого китайського зростання й посилення «азійських тигрів» довели не лише свою неминущу мудрість, а й конкурентоспроможність, принципову кооперативність і комплементарність із європейськими цінностями. У цьому зв'язку макроцивілізаційна та геостратегічна місія Росії нині бачиться у стикуванні двох успішних у світовому масштабі систем цінностей – європейської та конфуціанської – перш за все по лінії ефективного обміну енергії на технології, свободи пересування товарів, капіталів, послуг, а з урахуванням демографічних обмежувачів та інтересів національної безпеки – також трудових ресурсів. У свою чергу, від успіху українсько-російського стратегічного діалогу істотно залежатиме, чи стане вектор трансконтинентального співробітництва, загальноєвропейської і, ширше, євразійської інтеграції, визначальним.

Українська діаспора в Росії та російська діаспора в Україні повинні в цьому контексті розглядатися не як баласт або проблемний фактор у міждержавних відносинах, а як найцінніший, активний і потенційно відтворюваний ресурс добровільної, взаємовигідної інтеграції пострадянського простору на нових принципах, притаманних глобалізованому інформаційному суспільству.

Формування нової парадигми зовнішньої політики України, що передбачає конструктивну інтегруючу роль нашої держави для Великої Європи, поєднання євроінтеграційного вектора зі стратегічним партнерством на пострадянсько-євразійському

просторі, активне використання форматів Ради Європи, СНД, ЄврАзЕС, ОЧЕС та ШОС, ініціативна взаємодія з БРІКС повинні стати сьогодні пріоритетами вітчизняної дипломатії.

ПОСИЛАННЯ

1. Грищенко К. Стратегическое равновесие как шанс Украины в многополярном мире/ К. Грищенко // Зеркало недели. – 2012. – 9 марта. – Режим доступа до електронної версії: http://zn.ua/POLITICS/strategicheskoe_ravnovesie_kak_shans_ukrainy_v_mnogopolyarnom_mire-98501.html.
2. Цымбурский В. Остров Россия (Перспективы российской геополитики)/ Цымбурский В.// Полис. – 1993. – № 5. – С. 6–23;
3. Цымбурский В. Народы между цивилизациями // Pro et Contra. – 1997. – № 2. – С. 154–184.
4. Михальченко М. Лімітроф Європи: випадковість чи доля України? // Людина і політика. — 2000. — № 3. — С. 34–39;
5. Михальченко Н. И. Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? — К.: Институт социологии НАНУ, 2001. – 291 с.
6. *Интервью* с профессором Георгием Почепцовым // Славянские вести. – 2005. – 18–24 апр. – № 13 (59). – С. 9. Кучма Л. Украина – не Россия/ Кучма Л. – М. : Время, 2003. – 560 с.
7. Шинкарук К.О. Формування зовнішньополітичної ідентичності України : автор. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук/ К.О.Шинкарук– К. : ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2011.–С. 11.
8. Огризко В. Нова Росія, стара Маломосковія.../ В.Огризко// День. –2012. – № 43, 13 берез. – Режим доступа : <http://www.day.kiev.ua/224984#>.
9. Вульф Л. Изобретая Восточную Европу: Карта цивилизации в сознании эпохи Просвещения/ Вульф Л. – М. : Новое литературное обозрение, 2003. – 560 с.
10. Нойманн И. Использование «Другого». Образы Востока в формировании европейских идентичностей/ Нойманн И. – М. : Новое издательство, 2004. – 336 с.
11. Валлерстайн И. Геокультура развития или трансформация нашей геокультуры? Доклад на Международном форуме по проблеме «Культура и Развитие», организованном IFES и ЮНЕСКО [Электронный ресурс]/И Валлерстайн. – Сеул. 1993. – 22–23 сентября – С. 4– Режим доступа : <http://www.geopolitics.ru/common/library.htm>.
12. Расевич В. Меморандум від липня 1915 р. до Австрійського уряду про необхідність вживання національної назви «українець»/ Расевич В. // Україна в минулому : зб. статей — К. ; Л., 1994. — Вип. 5. — С. 173.
13. Гудзеляк І.І., Роїк В.В. Динаміка етнічного складу населення Галичини у ХХ столітті/ І.І. Гудзеляк В.В. Роїк// Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. —2008. — № 1. — С. 67–72.
14. Бачина-Бачинський С. Запис від 10.11.1930/. Щоденник із Женеви. Розділ «С.Коновалець у Женеві» / С.Бачина-Бачинський // Євген Коновалець та його доба. – Мюнхен : Видання Фондації ім. Євгена Коновальця, 1974.– 1019 с.
15. Никонов В. Русский, российский, русскоязычный мир/ В.Никонов// Русский мир. – 2011. – № 1. – С. 2. – (Специальный выпуск-дополнение к газете «Русская правда»).
16. Кагель М., Хіманен П. Інформаційне суспільство та держава добробуту. Фінська модель/ М.Кагель, П.Хіманен; пер. з англ. — К. : Ваклер, 2006. — 256 с.
17. Павленко Ю.В. История мировой цивилизации. Философский анализ/ Павленко Ю.В.–К. : Феникс, 2002.– С. 478.
18. Возвращение в транзитную семью [Электронный ресурс]. –2010 - 27 сентября. Режим доступа : <http://expert.ru/northwest/2010/38/estoniya/>.
19. Нормы ВТО станут приоритетными по отношению к Таможенному союзу [Электронный ресурс]// Независимая Газета.–2011. – 12 октября. – Режим доступа: <http://news.ng.ru/2011/10/12/1318408839.html>.
20. Розраховано автором за даними: SCImago. (2007). SJR [Электронный ресурс]// — SCImago Journal & Country Rank. – 2012. Retrieved April 15. Режим доступа: from <http://www.scimagojr.com>.

Pilyaev I.S. Ukraine-2012: The problem of civilizational and geopolitical choice / Interregional Academy of Personnel Management.

Throughout the period of independence Ukraine has suffered from the “divided nation” syndrome, while remaining essentially a border country of Europe. The author puts forward the concept of European Rus-Ukraine as a foundation for consolidating the Ukrainian political nation, as well as the constructive combination of the European integration vector with a strategic partnership in the Post-Soviet and Eurasian space.

Key words: border country, modernization, European integration, Rus-Ukraine, EurAsEC, SCO.

Пиляев И.С. Украина-2012: проблемы цивилизационного и геополитического выбора / Межрегиональная академия управления персоналом.

На протяжении всего периода независимости Украина страдает от синдрома «расколотой нации», оставаясь по сути лимитрофом Европы. Автор выдвигает концепцию европейской Руси-Украины как фундамент для консолидации украинской политической нации, конструктивного сочетания евроинтеграционного вектора со стратегическим партнерством на постсоветско-евразийском пространстве.

Ключевые слова: лимитроф, модернизация, европейская интеграция, Русь-Украина, ЕвразЭС, ШОС.

Стаття надійшла до редколегії 16.03.2012

Прийнята до друку 26.03.2012